

ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТУ ПШЕНИЦІ ЛИБІДЬ

Мойко О.О., здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»

Городиська О.П., голова циклової комісії відділення «Агрономія»

e-mail: olesya_pv@ukr.net

ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж ПДАТУ»

Озима пшениця – провідна зернова культура України. Не випадково вона є основним продуктом харчування в 43 країнах світу з населенням більше 1 млрд чоловік, оскільки в склад зерна входять усі необхідні елементи.

Пшениця займає перше місце в світі за посівними площами (біля 230 млн/га) і валовим збором (більше 530 млн т) і є однією з основних зернових культур. В Україні озиму пшеницю у середньому висівають майже на 6,5 млн/га або 40% площі всіх зернових [1].

Поширеність цієї культури зумовлена її високою біологічною пластичністю щодо екологічних умов і, перш за все, високою поживністю зерна, з якого отримують багато харчових продуктів. Визначальною ознакою хлібопекарської якості зерна пшениці є вміст у ньому клейковини, основним компонентом якої є прості білки – гліадин і гліацин. Так, клейковина м'яких пшениць на 80% складається з цих білків, тому і хліб з борошна таких пшениць пухкий. Клейковина з борошна твердих пшениць містить мало гліадину і гліацину, тому вона пружна і тягуча. З борошна твердих пшениць виготовляють макарони, вермішель, манку тощо. Співвідношення білків і крохмалю в зерні пшениці становить в середньому 1:6. Пшеничний хліб відрізняється високою калорійністю – в одному кілограмі міститься 2000-2500 ккал, що свідчить про його високу поживність і надійне джерело енергії.

Зерно пшениці та відходи переробки (висівки) використовуються для годівлі тварин особливо молодняка. Для годівлі тварин певне значення має солома 100 кг якої прирівнюється до 20-22 кормових одиниць і містить 0,6 кг перетравного протеїну, особливою цінністю користується полова. У системі зеленого конвеєра використовується зелена маса пшениці озимої як в чистому вигляді, так і в суміші з викою озимою. Пшениця озима, яку вирощують за інтенсивною технологією, залишає після себе чисте поле, достатню кількість вологи та поживних речовин і цим самим є цінним попередником для більш цінних культур, в тому числі цукрових буряків [2].

Різновидність сорту Либідь – лютесценс. Тип розвитку – озимий. Кущ – напівпрямостоячий, рослини середньої висоти. Прапорцевий листок має сильний восковий наліт на піхві і дуже слабке або відсутнє антоціанове забарвлення вушок. Соломина слабо виповнена, з сильним восковим нальотом на верхньому міжвузлі та слабким опушенням опуклої поверхні верхнього вузла. Колос білий або солом'яно-жовтий, циліндричний, середній за щільністю та довжиною, з сильним восковим нальотом та наявними зубцями. Нижня колоскова луска овально-ланцетна, плече округле, середньої довжини, зубець прямий і дуже короткий, опушення внутрішньої і зовнішньої поверхні – слабке. Зернівка червона, довга, середня за шириною та крупністю. Язичок короткий, кіль на

нижній квітковій лусці – відсутній, вушка гострі. Рослини заввишки 96-103 см. Слабко уражується основними хворобами. Маса 1000 зерен – 41,9-44,6 г. Достигає за 282-299 діб. Борошномельні та хлібопекарські показники сорту добрі та відмінні. Зерно містить 13,4-14,0% білка, клейковини – 28,5-29,6%, ІДК – 75-80 о.п., сила борошна 267-333 о.а., об'єм хліба з 100 г борошна – 1000-1240 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 8,5 бала. Зимостійкість (холодостійкість) – 8,5-8,8 балів. Стійкість до посухи – 8,2-8,8 балів. Стійкість до полягання – 8,4-9 балів. Стійкість до осипання – 8,5-8,9 балів. Урожайність: 59,6-70 ц/га [3, 4].

Сильна пшениця. Рекомендований для Степу, Лісостепу, Полісся.

У Чорнобилі 1986 року врожай не збирали. Тоді пшениця і впала на землю виколосилася там. Знов проросла 1987 року і тоді зібрали урожай падалиці.

У лабораторію привезли майже 200 колосків (сорт невідомий). Це був унікальний матеріал. Пшениця пройшла два страшних цикли – опромінення протягом 365 днів. До цього в наукових дослідах зерна пшениці просто опромінювали рентгеном протягом 20-30 хвилин.

1988 року їх висіяли. Цікаві екземпляри почали з'являтися в третьому поколінні. Потрібно було чимало терпіння пересівати три роки пшеницю без змін, щоб на 4-й побачити спельту, скверхеда (квадратноголові колоски) ажурні, одnobокі, до того ж карлики – по 25 см заввишки.

Ці чорнобильські колоски показали явище нестабільного мутагенезу – тривалого та скритого, що посилюється з кожним поколінням. Кожного року з'являються все нові мутанти.

Сорт Либідь – один із батьків – мутант. Зимостійкість підвищена, задовільно витримав 90-денну льодову кірку 2003 року в умовах експерименту. Пшениця не вразлива до бурої іржі, борошнистої роси, септоріозу. Сорт Либідь характеризується підвищеною резистентністю.

Список використаної літератури

1. [URL:http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/27415.pdf](http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/27415.pdf).
2. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. 120 культур: навч. посіб. 4-е вид. В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко. Львів: НВФ «Українські технології», 2014. 1040 с.
3. URL: <http://bc-selecstation.com.ua/>.
4. URL: <http://naas.gov.ua/content/institut-bioenergetichnih-kultur-i-cukrovih-buryakiv-naan/>